

Vetlanda kommun

Granskning avseende det kommunala informationsansvaret för ungdomar 16-19 år

Building a better
working world

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund.....	4
1.2. Syfte och revisionsfrågor	4
1.3. Revisionskriterier.....	4
1.4. Metod.....	5
2. Regelverk och lagstiftning.....	6
2.1. Skollagen	6
2.2. SKL.....	7
2.3. Skolverket	7
3. Organisation och styrning.....	9
3.1. Organisation.....	9
3.2. Styrande dokument	9
3.3. KomBack.....	10
3.4. Handlingsplan för det kommunala informationsansvaret i Vetlanda kommun 2013/2014	11
3.5. Intern kontroll	12
4. Fullföljandet av informationsansvaret	13
4.1. Kommunens insatser och arbetssätt	13
4.2. Kartläggningsmetoder och rutiner.....	13
4.3. Samverkan mellan olika aktörer	14
4.4. Insatser	14
4.5. Utvärdering och återkoppling.....	15
4.6. Återrapportering till ansvarig nämnd.....	16
4.7. Resultat.....	16
4.8. Framtida utmaningar/utvecklingsmöjligheter	16
5. KomBacks framtid.....	17
6. Bedömning utifrån revisionsfrågorna.....	18
6.1. Sammanfattande bedömning och identifierade utvecklingsområden/rekommendationer	20

Bilaga 1 Källförteckning

Sammanfattning

EY har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Vetlanda kommun granskat hur kommunen följer upp sitt kommunala informationsansvar för ungdomar 16-19 år samt hur socialtjänsten och skolan samverkar i frågan. Ett annat syfte har varit att granska vilka stödinsatser som erbjuds samt hur resultatet av insatserna följs upp.

Vår sammanfattande bedömning är att Vetlanda kommun arbetar på ett aktivt sätt för att hålla sig informerad om de ungdomar som omfattas av kommunens informationsansvar. De insatser som erbjuds via KomBack bedöms som ändamålsenliga och flexibla för att uppnå bästa möjliga resultat på individnivå. Det finns ett register för aktuella ungdomar som samordnaren på Njudungsgymnasiet ansvarar för och löpande uppdaterar. Vår bedömning är att Vetlanda kommun med nuvarande arbetssätt i stort uppfyller de krav som gäller från och med 1 januari 2015 och som innebär att kommunen har ett aktivitetsansvar för dessa ungdomar. Så vitt vi kan bedöma finns det en ändamålsenlig samverkan mellan interna och externa aktörer.

För att ytterligare stärka arbetet avseende kommunens aktivitetsansvar har vi identifierat följande utvecklingsområden:

- ▶ Då projektet KomBack ska permanentas och organiseras inom barn- och utbildningsförvaltningen från och med 1 januari 2015 är det lämpligt att fastställa tydliga politiska mål och viljeinriktningar för arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret.
- ▶ Det bör fastställas hur och när arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret ska återrapporteras till kommunstyrelsen och till barn- och utbildningsnämnden. En regelbunden återrapportering bör ske.
- ▶ Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen bör snarast fastställa en tydlig ansvarsfördelning för att säkerställa att man arbetar på ett sätt som innebär en följsamhet till den nya lagstiftningen som börjar gälla den 1 januari 2015. Det är viktigt att positiva erfarenheter och arbetssätt enligt tidigare organisation beaktas och tillvaratas.
- ▶ Utvärderingen som sammanställs per arbetsår/läsår kan utvecklas och bli mer omfattande. Förutom de mer generella delarna som beskriver arbetssätt m.m. så kan utvärderingen innehålla en beskrivning och en utvärdering av åtgärder/insatser som vidtagits under det aktuella året. Utvärderingen bör göras i så nära anslutning till arbetsårs/läsårets utgång som möjligt. Fastställda rutiner för utvärderingsarbetet bidrar till ett kontinuerligt förbättringsarbete av verksamheten. Identifierade utvecklingsområden bör framgå av utvärderingen.

- ▶ Uppdatera Handlingsplanen så att den överensstämmer med den nya lagstiftningen och Kommunfullmäktiges beslut avseende verksamheten.
- ▶ Enligt handlingsplanen ska varje berörd ungdom ha en egen plan. Det bör säkerställas att denna rutin efterlevs.
- ▶ Fortsätt att undersöka möjligheten till att köpa in ett systemstöd för att underlätta dokumentationen.

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Skollagen (2010:800, kap 29, § 9) anger att en hemkommun har informationsansvar för icke skolpliktiga ungdomar. Det innebär att kommunen löpande ska hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. Skyldigheten omfattar inte de ungdomar som genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet är att granska hur Vetlanda kommun styr och följer upp sitt kommunala informationsansvar för ungdomar 16-19 år samt hur socialtjänsten och skolan samverkar i frågan. Ett annat syfte är att granska vilka stödinsatser som erbjuds samt hur resultatet av insatserna följs upp.

Utifrån syftet med granskningen ska följande revisionsfrågor besvaras i granskningen:

- Vilka mål och viljeinriktningar har uttalats beträffande vad som ska uppnås för målgruppen?
- Hur håller kommunen sig informerad om vilka ungdomar som ingår i informationsansvaret? Hur kontaktas ungdomarna? Hur många är för närvarande aktuella?
- Hur sker samverkan mellan de aktörer som arbetar med målgruppen?
 - Hur sker samverkan mellan skolan och socialtjänsten?
 - Hur samverkar kommunen med arbetsförmedlingen?
 - Finns särskilda samverkansprojekt riktade till målgruppen?
- Vilka olika insatser och stödande åtgärder kan erbjudas?
- Hur följs de individuella insatserna upp?
- Vilka resultat kan ses med insatserna?
- Vilka krav ställs på återrapportering av insatser inom ramen för informationsansvaret?
- Hur sker återkoppling till Kommunfullmäktige och ansvarig nämnd?

1.3. Revisionskriterier

I denna granskning utgörs de huvudsakliga revisionskriterierna av:

- Skollag (SFS 2010:800)
- Kommunens mål och riktlinjer för denna verksamhet
- Annan tillämplig lagstiftning och regelverk
- Handlingsplan för det kommunala informationsansvaret i Vetlanda kommun

1.4. Metod

Granskningen har utförts genom dokumentstudier samt intervjuer med berörda personer på barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen. Samtliga intervjuade tjänstemän har beretts tillfälle att faktagranska rapporten.

2. Regelverk och lagstiftning

2.1. Skollagen

Enligt 29 kap. Skollag (2010:800) fastställs följande (gällande lydelse fram till och med 31/12 2014):

9 § En hemkommun ska löpande hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder.

Kommunens skyldighet enligt första stycket omfattar inte de ungdomar som genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, nationella eller specialutformade program i gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att kommunen ska kunna genomföra sin skyldighet enligt första stycket.

Från den 1 januari 2015 får ovanstående paragraf följande lydelse:

En hemkommun ska löpande under året hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen är sysselsatta som har fullgjort sin skolplikt men inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola eller gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning (aktivitetsansvar).

Hemkommunen har inom ramen för ansvaret uppgiften att erbjuda de ungdomar som berörs lämpliga individuella åtgärder. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunen ska dokumentera sina insatser på lämpligt sätt.

Kommunen ska föra ett register över de ungdomar som omfattas av ansvaret enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den dokumentation och den behandling av personuppgifter som är nödvändig för att kommunen ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt andra och tredje styckena. Lag (2014:1002).

2.2. SKL

Mot bakgrund av att lagstiftningen gällande informationsansvaret uppfattas som otydlig och att det saknas vägledning i hur den ska tolkas och tillämpas, har Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) tagit fram en guide¹. I den beskrivs vad kommunen är skyldig att göra, hur andra aktörers ansvar ser ut och hur kommunen praktiskt kan arbeta med informationsansvaret. Sammanfattningsvis kommer SKL fram till följande:

- Enligt skollagen ska kommunen löpande hålla sig informerad om ungdomars sysselsättning. Vad som avses med "löpande" är dock inte närmare beskrivet, varken i lagen eller i förarbetena. Inte heller Skolverket eller Skolinspektionen har slagit fast hur begreppet ska tolkas. SKL:s slutsats är därför att det är upp till den enskilda kommunen att besluta hur man ska arbeta för att anse sig leva upp till lagens krav.
- Politiskt förankrade mål är en framgångsfaktor för arbetet.
- Bestämmelsen om informationsansvaret innebär inte att kommunen är skyldig att erbjuda individuella åtgärder, utan att informationsinsamlingen ska syfta till att kunna erbjuda sådana. I och med att kommunen inte är skyldig att erbjuda insatser inom ramen för informationsansvaret, finns det heller inte någon särskild reglering om vilka insatser som kan komma i fråga.
- Informationen ska underlätta för kommunen att erbjuda insatser inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Insatser med anledning av informationsansvaret behöver inte begränsas till skolans verksamheter. Det kan också bli aktuellt med insatser inom exempelvis socialtjänsten, rehabiliteringen eller på arbetsmarknadsområdet. Verksamheten kräver en fungerande samverkan inom kommunen samt mellan kommunen och Arbetsförmedlingen och andra aktörer.
- Det är inte ovanligt att en organisation kring informationsansvaret byggs upp med hjälp av externa projektmedel. Är avsikten att verksamheten ska bli permanent efter projektets slut kan det vara en fördel att den politiska ledningen angett målsättningen att verksamheten ska implementeras i det ordinarie arbetet redan när projektet beslutas. Det underlättar också om den projektstruktur som byggs upp är hållbar även på lång sikt, eller i alla fall möjlig att förändra på ett sådant sätt. En fara kan annars vara att verksamheten blir alltför kostsam för att kunna fortsätta när det inte längre finns särskilda projektmedel.

2.3. Skolverket

Skolverket² har i en rapport om det kommunala informationsansvaret kommit fram till att det är viktigt för kommuner att:

- ha en tydlig ansvarsfördelning och avsätta resurser för arbetet,
- upprätta en handlingsplan för att tydliggöra ansvarsfördelningen och målsättningarna,

¹ SKL (2012): *Kommunernas informationsansvar. En guide om lagstiftning, ekonomi och insatser för ungdomar som varken studerar eller arbetar.*

² Skolverket (2011:360): *Vad gör kommuner för ungdomar som inte går i gymnasieskolan? En rapport om det kommunala informationsansvaret (informationsansvaret).*

- uppdra åt dem som arbetar med informationsansvaret att regelbundet rapportera till den politiska nivån om hur arbetet fortskrider,
- följa upp och utvärdera den egna verksamheten för att vidareutveckla arbetet,
- rigga organisationen för samverkan – antingen i organiseringen av ansvaret eller genom att ge det i uppdrag till dem som arbetar med frågan i kommunen,
- arbeta strukturerat med information om ungdomarna och använda kommunens befolkningsregister för att få information om nyinflyttade ungdomar,
- använda ett flertal olika kontaktsätt för att nå ungdomarna och kontakta vid upprepade tillfällen vid behov,
- göra verksamheten känd för ungdomarna, föräldrarna och andra aktörer i kommunen.

3. Organisation och styrning

3.1. Organisation

I reglementet för barn- och utbildningsnämnden (BUN) framgår att nämnden ansvarar för de uppgifter som enligt skollagen och andra författningar ska fullgöras av kommunen för skolväsendet. Det framgår även att nämnden ska verka för samarbete med andra kommunala organ, myndigheter, organisationer, företag och enskilda.

I dokumentet "Riktlinjer för delegation och beslut inom barn- och utbildningsförvaltningen" (senast reviderad 2014-03-04) framgår att ansvar för att hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta har delegerats till gymnasiechefen.

I uppdragsbeskrivningen avseende befattningen som gymnasiechef framgår att informationsansvaret för ungdomar mellan 16-19 år som varken studerar eller arbetar tillhör gymnasieskolans verksamhet.

3.2. Styrande dokument

Det finns inte några politiskt antagna mål specifikt angående det kommunala informationsansvaret. I reglementet för barn- och utbildningsnämnden framgår att nämnden svarar för de uppgifter som enligt skollagen och andra författningar ska fullgöras av kommunen för skolväsendet. Kommunen har uttalat en viljeinriktning och en ambitionsnivå genom beslutet att vara med och finansiera KomBack (se nedan). I avsnitt 3.2.1 nedan följer en redovisning av politiska mål som har relevans på området.

3.2.1. Budget 2014

I Vetlanda kommuns budget för 2014 framgår följande viljeinriktningar:

- Inom målsektor *Samhällsbyggnad-Näringsliv* pekar kommunen på förbättringsåtgärder som i första hand rör tillväxt, näringsliv, sysselsättning och fysisk livsmiljö i kommunen. Vetlanda kommun vill ge goda förutsättningar för våra medborgare att bli anställningsbara eller starta egen verksamhet.

- I målsektorn *Utbildning* anges att om man vill vara en attraktiv kommun behövs en framstående skola för alla åldersgrupper och stadier, sett både ur den enskildes och arbetsmarknadens perspektiv.

Individen når framgång när höga förväntningar utifrån ett kunskapsfokus kombineras med hänsyn till individuella behov. Elever med skilda förutsättningar ska tidigt uppmärksammas, stimuleras och ges möjlighet att utvecklas utifrån sina möjligheter och intressen.

Ett aktivt samarbete mellan det lokala arbetslivet och skolan är ett viktigt inslag bl.a. för att väcka den enskildes intresse, påverka attityder och tillgodose lokala behov.

Tillgänglig förskola med anpassat öppethållande till den enskildes och arbetsmarknadens behov är ett prioriterat utvecklingsområde.

Kommunfullmäktiges mål inom målsektor Utbildning:

- I grundskolan och gymnasieskolan ska andelen elever som når kunskapsmålen öka och resultaten förbättras under elevens studietid.
- Andel elever som är gymnasie- respektive högskolebehöriga och som går vidare till högre nivå ska årligen öka.

Utifrån ovanstående har Barn- och utbildningsnämnden formulerat följande mål:

- *Positiv kunskapsutveckling:* Verksamheten/undervisningen är varierad och anpassas efter varje elevs individuella förutsättningar och behov. Pojkar och flickor får likvärdiga förutsättningar i sitt lärande. Elever och föräldrar har kunskap om var eleven befinner sig i förhållande till målen och möts av höga förväntningar.
- *Salutogent förhållningssätt.* Individen upplever en känsla av sammanhang, dvs. är begriplig meningsfull och hanterbar.
- *Stort inflytande och ansvar.* Barn och elever har inflytande över och får i samverkan med pedagogerna, ta ansvar för sitt eget lärande.

3.3. KomBack

KomBack (KB) är ett ESF finansierat projekt som pågått sedan februari 2012. Projektet omfattar ca 11 mnkr per år och kommunen har finansierat hälften av detta. Projektet som drivs och ägs av Socialförvaltningen är ett samverkansprojekt mellan skola, socialtjänst och arbetsförmedling. Projektets målgrupp är ungdomar, 16-29 år som har avbrutit eller riskerar att avbryta sina gymnasiestudier och som saknar arbete eller sysselsättning. Till projektets målgrupp hör också ensamkommande barn och unga.

Projektet syftar till att skapa framgångsrika metoder för att arbeta förebyggande mot avhopp och med de ungdomar som redan har valt att hoppa av gymnasiet. KomBacks andra syfte är att påverka och förändra befintliga strukturer som bidrar till att målgruppen hamnar utanför.

KB delar upp sina ungdomar i 6 olika grupper och där den fjärde gruppen avser kommunens informationsansvar, dvs. de ungdomar som är mellan 16-19 år och som inte går på gymnasiet. Gällande denna grupp finns ett tätt samarbete med gymnasiet. Målet är att ta reda på vad ungdomen gör och om inte personen är aktiv så försöker projektet få personen i aktivitet på något sätt.

Enligt uppgift var arbetssättet gällande kommunens informationsansvar annorlunda innan samarbete inleddes med KB. Studie- och yrkesvägledare på gymnasieskolan skickade ett skriftligt brev eller uppsökte berörd person via telefon där man erbjöd personen att börja studera på skolan igen. Utifrån KomBacks aktiva arbete för denna grupp så är projektets bedömning att man idag har kontroll på så gott som alla ungdomar mellan 16-19 år. Detta har uppnåtts genom att KB har möjlighet att bedriva en mer aktivt uppsökande verksamhet.

3.4. Handlingsplan för det kommunala informationsansvaret i Vetlanda kommun 2013/2014

Detta dokument är daterat 2013-08-27 och är beslutat av gymnasiechefen. Målsättningen med den organisation som arbetar med informationsansvaret för ungdomar 16-19 år är att undvika att de hamnar mellan stolarna – mellan kommunens grundskolor, gymnasium och KomBack. Varje individ ska ha en egen plan, som kan leda till allt från studier, arbete och praktik till sociala aktiviteter av olika slag. Aktiviteterna ska stärka individens självkänsla, självförtroende och framtidstro.

Informationsorganisationen består av tjänstemän från Njudungsgymnasiet och från Arbetsmarknadsenheten/KomBack. De som är involverade i arbetet är informationssamordnaren, studie- och yrkesvägledaren för Introduktionsprogrammen, praktiksamordnaren för Introduktionsprogrammen och coacher från KomBack. Övriga personer som blir inblandade i arbetet är studie- och yrkesvägledaren på grundskolan och gymnasiet och kanslisterna på Njudungsgymnasiet.

I handlingsplanen finns det tre målgrupper identifierade:

Målgrupp 1 – ungdomar som avslutat grundskoleutbildning men inte påbörjat gymnasiestudier. Information ska ske till alla elever i åk 9 om vilka möjligheter som erbjuds samt vilka konsekvenser det kan bli om man avstår gymnasiala studier. Kontakt ska tas med studie- och yrkesvägledare på kommunens grundskolor för att se vilket behov av information till de elever som går i åk 9 har, därefter genomföra besök enligt en gemensam bedömning. Där särskilda behov finns kan flera besök bli aktuella och de kan utföras av coacher från KomBack och studie- och yrkesvägledare inom Introduktionsprogrammen. Listor över ungdomar 16-19 år som är mantalsskrivna i kommunen och som inte påbörjat gymnasiestudier ska tas fram av intagningskansliet på Njudungsgymnasiet. Under september månad ska kontakt tas med samtliga ungdomar (per brev eller per telefon). Syftet är att samtliga som är utan sysselsättning ska träffa någon under oktober månad. Kontakten kan ske i form av en gruppträff, individuell kontakt eller i form av ett hembesök. Handlingsplanen fastställer även hur gruppträffar, individuella samtal m.m. ska hanteras.

Målgrupp 2 – ungdomar som avbryter sina gymnasiala studier i förtid. För dessa elever är elevhälsan inkopplad och ger information kring behörighetsfrågor kring framtida studier, arbetsmarknadsläget och den ekonomiska situationen vid arbetslöshet. Coacher från KomBack bistår studie- och yrkesvägledarna i detta arbete. I direkt anslutning till avbrottet ska en personlig kontaktperson utses som ska stödja och införliva ungdomen i arbetsmodellen för målgrupp 1.

Målgrupp 3 – ungdomar som avslutat gymnasiet med samlat betygsdokument. Listor över ungdomar, 16-19 år, som är mantalsskrivna i Vetlanda kommun och som inte har slutbetyg från gymnasiestudier, tas fram av intagningskansliet på Njudungsgymnasiet. Under september månad ska kontakt tas med samtliga ungdomar på listan per brev eller per telefon. Syftet är att varje individ ska få hjälp med att hitta vägar för att nå ett slutbetyg.

I handlingsplanen för 2013/2014 finns en läsårsplanering med ansvarsfördelning för arbetsgruppen. Det finns även kommentarer från den utvärdering som gjorts för 2012/2013. Denna utvärdering visar på att det finns förbättringsmöjligheter vad gäller dokumentationen av arbetsgruppens arbete och det finns även tankar kring att köpa in ett programstöd/IT-stöd för detta uppdrag. Det finns även utvecklingsmöjligheter vad gäller utvärderingen av arbetet med informationsansvaret.

3.5. Intern kontroll

Genomgång av barn- och utbildningsnämndens internkontrollplan för 2013 och 2014 visar att kommunens informationsansvar av ungdomar i åldern 16-19 år inte finns med som ett kontrollområde/kontrollmoment som ska genomföras inom ramen för nämndens internkontrollarbete.

4. Fullföljandet av informationsansvaret

4.1. Kommunens insatser och arbetssätt

Själva den praktiska hanteringen av kommunens informationsansvar ligger på barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen inom Vetlanda kommun. De funktioner som är ansvariga inom resp. förvaltning är förutom gymnasiechefen, rektorn för introduktionsprogrammet (barn- och utbildningsförvaltningen) och chefen för arbetsmarknadsenheten socialförvaltningen. Det finns en samordnare utsedd och det är en studie- och yrkesvägledare på Njudungsgymnasiet. I samordnarens roll ligger bl.a. att denne sammankallar till möten, ansvarar för och sammanställer listor över aktuella ungdomar i målgruppen samt sammanställer utvärderingar.

4.2. Kartläggningsmetoder och rutiner

Organisationen som ansvarar för informationsansvaret arbetar både förebyggande och aktivt med de ungdomar som omfattas av informationsansvaret. Förebyggande åtgärder omfattar att man går ut och informerar alla elever i årskurs 9 om de möjligheter som finns vad gäller gymnasieutbildningar. Man informerar även om vilka konsekvenserna kan bli om man avstår från gymnasieutbildning. Man tar även kontakt med studie- och yrkesvägledarna på resp. högstadium för att identifiera om det finns elever som ligger i riskzonen och där det kan behövas enskilda samtal och coachning. Dessa elever träffar samordnaren i mars-april tillsammans med deras föräldrar.

Listor över ungdomar 16-19 år som är skrivna i Vetlanda kommun och som inte har påbörjat gymnasiestudier tas fram en gång per vecka av intagningskansliet på Njudungsgymnasiet. Målet är att en kontakt ska tas med berörda personer inom en vecka. Samordnaren för in aktuella personer i en excellista som innehåller uppgifter om namn, personnummer, vem som är ansvarig, kontaktuppgifter, varför personen inte går i skolan och kommentarer kring den nuvarande situationen (dvs. vilken kontakt man haft med berörd person, vad personen vill ha för hjälp, ev. sysselsättning och planer för framtiden). Alla studie- och yrkesvägledare inom kommunen har ett ansvar att meddela om en elev som är folkbokförd i Vetlanda väljer att avsluta sina studier. Enligt uppgift fungerar denna rutin mycket bra. Kommunen har fyra högstadieskolor, så det är en hanterbar grupp elever. Det sker även en kommunikation med Migrationsverket gällande nyanlända personer till Sverige. I asylprocessen är skolan frivillig, men nästan 100 % tackar ja.

Vid vår granskning innehöll listan 24 elever och den uppdateras en gång per vecka. Av dessa 24 så var det vid granskningstillfället 3 personer som inte hade någon dokumenterad åtgärd. All dokumentation kring dessa ungdomar sparas årsvis i en pärm hos samordnaren. Enligt uppgift har kommunen tittat på systemstöd för att på ett bättre och effektivare sätt kunna dokumentera uppgifter gällande kommunens informationsansvar.

Kontakten med berörda ungdomar kan i vissa fall ta mycket tid, de kan vara svåra att få tag på, de är rörliga och flyttar mycket och kan i vissa fall ha trassliga familjeförhållanden. Det finns dock många fördelar med att man är en relativt liten kommun där man känner till alla elever väl.

4.3. Samverkan mellan olika aktörer

Inom projektet KomBack arbetar tre ungdomscoacher, två pedagoger och en person med ansvar för ensamkommande flyktingbarn. Det finns även en person som är övergripande ansvarig för projektet. De personer som arbetar med det här projektet har ett tydligt fokus och det ligger i bemötandet, tillgänglighet och tid. Man måste kunna vara flexibel, envis och ha en förmåga att sätta sig in i ungdomarnas situation för att kunna hjälpa dem. Vid det första mötet går det ut på att skaffa sig en bild av läget och börja lära känna varandra. Efter detta görs en kartläggning över situationen och arbetet med att försöka hitta en öppning till vad ungdomen vill göra börjar. Det är viktigt att få igång ungdomen i någon individuellt anpassad aktivitet.

Ungdomarna som är mellan 16-19, och som omfattas av kommunens informationsansvar, kommer i kontakt med projektet oftast genom en förfrågan från gymnasiet. Det finns även en samverkan med socialförvaltningen och arbetsförmedlingen.

Samordnaren på Njudungsgymnasiet träffar representanter från projektet KomBack en gång per månad.

4.4. Insatser

KomBack erbjuder bl.a. följande insatser för denna målgrupp:

- Studier, enskilt eller i grupp efter eget önskemål. Studierna sker både på grundskolenivå och på gymnasienivå.
- Social träning såsom matlagning, friluftaktiviteter och individuella aktiviteter efter önskemål.
- Körkortsstudier.
- Motivationshöjande insatser.
- Individuellt stöd såsom väckning, skjuts, påminnelser och liknande stöd.
- Praktikuppföljning.
- Stöd mot andra myndigheter ex. psykiatri.
- Stöd till grundskoleelever.
- Stöd till familjen, vid "hemmasittarproblematik".
- Personlig coaching.

De som arbetar i projektet arbetar efter att insatserna måste få ta den tid som krävs för att slutresultatet ska bli så bra som möjligt. Tillgänglighet är ett viktigt ledord för verksamheten och det gäller att jobba aktivt med hela ungdomens nätverk. Att skapa en relation, inge hopp om framtiden och hålla fast kontakten oavsett motstånd är också mycket viktigt.

Projektledaren för KomBack poängterar att listan över ungdomar som ingick i kommunens informationsansvar var mycket längre vid projektets början och att man nu har fullständig kontroll över samtliga ungdomar som omfattas av informationsansvaret. Han betonar också vikten i att hitta former för en likformig dokumentation samt att utvärdera vilka konsekvenser det får för kommunen att ha ca 30 "avhoppare från gymnasiet" varje år.

4.5. Utvärdering och återkoppling

Det sker en utvärdering varje år som sammanställs av samordnaren vid Njudungsgymnasiet. Utvärderingen beskriver verksamheten under läsåret utifrån målen som finns i handlingsplanen (se avsnitt 3.4). Den senaste utvärderingen som vi fått ta del av avser läsåret 2012/2013. I utvärderingen framgår att målsättningen att samtliga berörda ungdomar ska kontaktas har till stor del uppnåtts. Det finns ett par ungdomar som inte har kunnat kontaktas, då de inte varit anträffbara på sina folkbokföringsadresser.

Avstämningsmöten i arbetsgruppen har genomförts en gång per månad och bedömningen är att samarbetet fungerat mycket väl och initiativ till möten har kommit från olika håll i arbetsgruppen. Det framgår även att samarbetet med Njudungsgymnasiets kansli gällande listor över aktuella ungdomar har fungerat bra och det har skett kontinuerliga uppdateringar vid förändringar.

En annan målsättning har varit att utveckla samarbetet mellan grundskolans och gymnasiets studie- och yrkesvägledare. Utvärderingen uppger att det finns goda förutsättningar att snabbt komma i kontakt med de ungdomar som väljer att inte påbörja gymnasiestudier eller de som väljer att hoppa av en påbörjad gymnasieutbildning.

Utvärderingen för läsåret 2013/2014 är inte framtagen ännu. Enligt uppgift ska den tas fram under februari 2015. Mottagare av utvärderingen är rektorerna inom gymnasieskolan och projektledaren för KomBack.

Enligt samordnaren vid Njudungsgymnasiet så finns det i dagsläget inget formaliserat forum där resultatet av insatserna kan diskuteras och utvärderas. Det sker dock, till viss del, en muntlig utvärdering i arbetsgruppen.

4.6. Återrapportering till ansvarig nämnd

Handlingsplanen innehåller inga uppgifter om hur arbetet ska återrapporteras till ansvarig nämnd och till Kommunfullmäktige. Dock anges att politikerna har varit aktiva och intresserade av den verksamhet som bedrivs inom projektet KomBack. Enligt uppgift fanns ett kommunalråd med i styrgruppen för KomBack under 2014. I styrgruppen fanns även representanter från näringslivet, arbetsförmedlingen, socialtjänsten, gymnasiet m.fl.

4.7. Resultat

Enligt utvärderingen, som avsåg läsåret 2012/2013, var 28 ungdomar aktuella för insatser i juni 2013. Samtliga har kontaktats och 10 av dessa ungdomar är inskrivna i KomBack. Listan över aktuella ungdomar per oktober 2014 innehåller 24 personer. Av listan framgår vem som är ansvarig, kontaktuppgifter och en kort beskrivning över ungdomens nuvarande situation.

4.8. Framtida utmaningar/utvecklingsmöjligheter

Enligt handlingsplanen för det kommunala informationsansvaret framgår att man inför läsåret 2013/2014 behöver arbeta med att förbättra dokumentationen och de har som mål att åka på studiebesök till någon kommun som köpt in en programvara som används för arbetet med informationsansvaret. De vill även utveckla sitt arbetssätt gällande utvärdering av sitt arbete. Enligt gymnasiechefen finns det en samsyn kring framgångsfaktorerna för denna verksamhet. Gymnasiecheferna från de olika Höglandskommunerna träffas i olika nätverk och i dessa sammanhang framkommer att Vetlanda har en bra modell för uppfylla informationsansvaret och kommunen har även tagit emot besök från andra kommuner för att visa upp sitt arbetssätt.

5. KomBacks framtid

KomBack-projektet har avslutats under hösten 2014 och verksamheten har bedrivits vidare genom bl.a. tillfälliga medel från barn- och utbildningsförvaltningen för 1,0 lärartjänst samt genom medel från socialförvaltningen motsvarande 4 tjänster. Skolan har även finansierat en halv lärartjänst från Introduktionsprogrammet.

I november 2014 föreslog barn- och utbildningsnämnden att kommunstyrelsen skulle besluta om att permanenta projektet KomBack i en modifierad form inom barn- och utbildningsförvaltningen från den 1 januari 2015. Förslaget skulle innebära att barn- och utbildningsnämndens budgetram skulle utökas för att täcka utökade kostnader för den permanentade verksamheten. Ett fortsatt samarbete mellan barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen ingår i förslaget.

I december 2014 beslutade kommunfullmäktige om en organisationsförändring av projektet KomBack som innebär följande:

1. Projektet KomBack permanentas i modifierad form och organiseras inom barn- och utbildningsförvaltningen fr.o.m. 1 januari 2015.
2. Barn- och utbildningsnämndens budgetram utökas med 1 580 000 kr 2015 för att täcka de utökade kostnaderna som en permanentning av projektet innebär.
3. Socialnämnden överför 500 000 kr till barn- och utbildningsnämnden.
4. Målgruppen avgränsas till barn och unga i åldern 13-25 år som inte fullföljt sina gymnasiestudier och saknar arbete eller egen inkomst.
5. Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen får uppdraget att utreda frågan om en familjebehandlares koppling till verksamheten, verksamhetens lokalmässiga placering samt att tydliggöra gränsdragning, rutiner och processer mellan förvaltningarna, inom ramen för den befintliga samverkansöverenskommelsen mellan förvaltningarna.

Beslutet har förankrats i barn- och utbildningsnämnden och i socialnämnden och det har även förhandlats med berörda fackliga organisationer. Kommunfullmäktiges beslut var i enlighet med kommunstyrelsens förslag till beslut.

6. Bedömning utifrån revisionsfrågorna

I detta avsnitt ges sammanfattande svar på granskningens revisionsfrågor.

Vilka mål och viljeinriktningar har uttalats beträffande vad som ska uppnås för målgruppen?

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar enligt sitt reglemente för de uppgifter som enligt skollagen ska fullgöras av kommunen. I skollagen anges att en hemkommun löpande ska hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella åtgärder. Från den 1 januari 2015 förtydligas detta ansvar genom att åtgärderna i första hand ska syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunen ska dokumentera sina insatser på lämpligt sätt. Kommunen ska föra ett register över de ungdomar som omfattas av ansvaret. Med denna förändring i lagstiftningen övergår kommunernas informationsansvar till ett aktivitetsansvar.

Det finns inga ytterligare specifika politiska mål som berör ovanstående lagstiftning. Vetlanda kommun har i och med medfinansieringen av projektet KomBack visat att detta är en prioriterad målgrupp. Det finns ett antal politiska mål som riktar sig mot utbildning, sysselsättning, elever med särskilda behov m.m.

Hur håller kommunen sig informerad om vilka ungdomar som ingår i informationsansvaret? Hur kontaktas ungdomarna? Hur många är för närvarande aktuella?

Enligt handlingsplanen (se avsnitt 3.4) finns det beskrivet vilka personer/funktioner som är involverade i arbetet gällande informationsansvaret. Olika målgrupper finns definierade och angivna i handlingsplanen. Det finns en samordnare utsedd som arbetar som studie- och yrkesvägledare på Njudungsgymnasiet. Samordnaren ansvarar för att sammanställa listor över aktuella ungdomar och dokumentera vilka åtgärder som vidtas för varje person. Kommunen har ambitionen att både arbeta förebyggande och aktivt med berörda ungdomar. Kontakt tas på olika sätt, både via telefon, hembesök, brev m.m. Vid granskningstillfället fanns det 24 ungdomar på listan. Enligt uppgift från både samordnaren och projektledaren för KomBack, så är deras uppfattning att kommunen i dagsläget har kontroll på samtliga ungdomar som omfattas av informationsansvaret.

Hur sker samverkan mellan de aktörer som arbetar med målgruppen?

Samordnaren ansvarar för att kalla till möten. Det sker regelbundna träffar med ansvariga personer inom barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen. Det sker även samarbete med ex. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, det lokala näringslivet m.m.

Vilka olika insatser och stödjande åtgärder kan erbjudas?

Exempel på insatser som erbjuds inom projektet KomBack är:

- Studier, enskilt eller i grupp efter eget önskemål. Studierna sker både på grundskolenivå och på gymnasienivå.
- Social träning såsom matlagning, friluftaktiviteter och individuella aktiviteter efter önskemål.
- Körkortsstudier.
- Motivationshöjande insatser.
- Individuellt stöd såsom väckning, skjuts, påminnelser och liknande stöd.
- Praktikuppföljning.
- Stöd mot andra myndigheter ex. psykiatri.
- Stöd till grundskoleelever.
- Stöd till familjen, vid "hemmasittarproblematik".
- Personlig coaching.

Hur följs de individuella insatserna upp?

Det sker en muntlig dialog och utvärdering av de individuella insatserna mellan berörda personer inom kommunen. Utvärderingen på individnivå dokumenteras inte på ett strukturerat sätt.

Vilka resultat kan ses med insatserna?

Samordnaren ansvarar för att sammanställa en utvärdering efter varje läsår. Den senaste utvärderingen avser läsåret 2012/2013. Utvärderingen är relativt kortfattad och beskriver mer allmänt hur verksamheten bedrivits under läsåret. Den innehåller ingen bedömning av resultatet av insatserna. Enligt uppgift sker det muntliga diskussioner avseende insatsernas utfall.

Vilka krav ställs på återrapportering av insatser inom ramen för informationsansvaret?

Det finns inga formaliserade krav avseende återrapportering av insatserna gällande det kommunala informationsansvaret. Det sammanställs dock en årlig utvärdering och det finns även kommentarer i handlingsplanen avseende arbetsåret 2012/2013 och arbetsåret 2013/2014.

Hur sker återkoppling till Kommunfullmäktige och ansvarig nämnd?

Det sker ingen kontinuerlig, skriftlig och strukturerad återkoppling till Kommunfullmäktige eller ansvarig nämnd. Enligt uppgift så finns det ett intresse från politikerna för verksamheterna och de har även gjort studiebesök i de lokaler där KomBack har sin verksamhet. Ett av kommunalråden har även ingått i KomBacks styrgrupp.

6.1. Sammanfattande bedömning och identifierade utvecklingsområden/rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning är att Vetlanda kommun arbetar på ett aktivt sätt för att hålla sig informerad om de ungdomar som omfattas av kommunens informationsansvar. De insatser som erbjuds via KomBack bedöms som ändamålsenliga och flexibla för att uppnå bästa möjliga resultat på individnivå. Det finns ett register för aktuella ungdomar som samordnaren på Njudungsgymnasiet ansvarar för och löpande uppdaterar. Vår bedömning är att Vetlanda kommun med nuvarande arbetssätt i stort uppfyller de krav som gäller från och med 1 januari 2015 och som innebär att kommunen har ett aktivitetsansvar för dessa ungdomar. Så vitt vi kan bedöma finns det en ändamålsenlig samverkan mellan interna och externa aktörer.

För att ytterligare stärka arbetet avseende kommunens aktivitetsansvar har vi identifierat följande utvecklingsområden:

- ▶ Då projektet KomBack ska permanentas och organiseras inom barn- och utbildningsförvaltningen från och med 1 januari 2015 är det lämpligt att fastställa tydliga politiska mål och viljeinriktningar för arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret.
- ▶ Det bör fastställas hur och när arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret ska återrapporteras till kommunstyrelsen och till barn- och utbildningsnämnden. En regelbunden åiterrapportering bör ske.
- ▶ Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen bör snarast fastställa en tydlig ansvarsfördelning för att säkerställa att man arbetar på ett sätt som innebär en följsamhet till den nya lagstiftningen som börjar gälla den 1 januari 2015. Det är viktigt att positiva erfarenheter och arbetssätt enligt tidigare organisation beaktas och tillvaratas.
- ▶ Utvärderingen som sammanställs per arbetsår/läsår kan utvecklas och bli mer omfattande. Förutom de mer generella delarna som beskriver arbetssätt m.m. så kan utvärderingen innehålla en beskrivning och en utvärdering av åtgärder/insatser som vidtagits under det aktuella året. Utvärderingen bör göras i så nära anslutning till arbetsårs/läsårets utgång som möjligt. Fastställda rutiner för utvärderingsarbetet bidrar till ett kontinuerligt förbättringsarbete av verksamheten. Identifierade utvecklingsområden bör framgå av utvärderingen.

- ▶ Uppdatera Handlingsplanen så att den överensstämmer med den nya lagstiftningen och Kommunfullmäktiges beslut avseende verksamheten.
- ▶ Enligt handlingsplanen ska varje berörd ungdom ha en egen plan. Det bör säkerställas att denna rutin efterlevs.
- ▶ Fortsätt att undersöka möjligheten till att köpa in ett systemstöd för att underlätta dokumentationen.

Vetlanda den 10 februari 2015

Ulrika Stränge

EY, Certifierad kommunal yrkesrevisor

Källförteckning

Intervjuade:

- Gymnasiechef, Njudungsgymnasiet
- Studie- och yrkesvägledare och samordnare informationsansvaret, Njudungsgymnasiet
- Projektledare, KomBack
- Rektor för bl.a. Introduktionsprogrammet (IM)

Dokument:

- Skollagen (2010:800)
- Statens offentliga utredningar 2013:13, Ungdomar utanför gymnasieskolan
- Reglemente för barn- och utbildningsnämnden
- Vetlanda kommun, Budget 2014
- Handlingsplan för det kommunala informationsansvaret i Vetlanda kommun, daterad 2013-08-27
- Utvärdering 2012/2013
- Riktlinjer för delegation och beslut inom barn- och utbildningsförvaltningen
- Uppdragsbeskrivning: Gymnasiechef
- Verksamhetsredogörelse avseende Vetlanda kommuns informationsansvar för unga som varken studerar eller arbetar. Ett underlag som används av Skolinspektionen.
- Diverse dokument avseende projektet KomBack
- Kommunernas informationsansvar, en guide om lagstiftning, ekonomi och insatser för unga som varken arbetar eller studerar